

Somos más

EN SOM MÉS, CONTRA EL DISCURS DE L'ODI I LA RADICALITZACIÓ

GUIA PER A NOIES I NOIS QUE VIATGEN PER LA GALÀXIA DEL CIBERESPAI

3. LA DIVERSITAT HUMANA NO POT REPRESENTAR DESIGUALTAT DE DRETS I D'OPORTUNITATS

Autores. Luz Martínez Ten i Eva Martínez Ambite

La Raxa va entrar al soc amb força expectació. Les paradetes s'estenien a través de desenes de laberíntics carrers on els diferents gremis oferien les seves mercaderies. Hi podies trobar qualsevol cosa que et poguessis imaginar. Des d'espècies de tots els colors, fins a algues processades d'Orion. Si allò que necessitaves era que et llegissin el destí, un baldragues plutonià dibuixava amb henna la línia que recorre el camí entre el teu passat i el teu futur. Funàmbuls, paradetes amb pedres solars, combustible de neutrons o catifes fetes de fil de llum. Oloros per a embriagar els sentits. Paradetes amb babutxes repujades amb sola gravitatòria. Mascotes xerraires o vols de baix cost a llocs sense determinar. Però a la Raxa no li interessava cap d'aquestes foteses. Allò que cercava tenia un valor incalculable per a qui ho sabés apreciar. Li havien parlat d'un llibre de text terraquí amb un miler d'anys d'antiguitat en les pàgines del qual es parlava de com només hi havia una raça, la humana, com també dels drets de tots els éssers humans a ser iguals en la seva diversitat, ja fos per sexe, capacitats diverses, orientació o identitat sexual, origen, creences o qualsevol altra circumstància. La Raxa havia col·leccio-

nat incunables des que va començar a caminar i volia tocar les pàgines d'aquell preciós llibre. Entre la multitud va reconèixer la caputxa venusiana del seu contacte, que li va fer un senyal per a trobar-se en un dels carrerons adjacents. Un cop allà, li va ensenyar un farcell de teles que va obrir amb cura, per a deixar-li veure el tresor a la Raxa, que era conscient que no seria fàcil aconseguir un bon preu. Només hi havia un museu, situat a la perifèria del sistema solar, amb tres exemplars de llibres de text. I el seu contacte no era gens ingenu. Van començar a discutir entre xiulets, quan l'ona expansiva d'una explosió els va fer saltar pels aires. El venusianà jeia immòbil a terra. Un tros de metall li havia travessat el mantell. Arribaven fins a la Raxa els crits dels qui fugien espordits del lloc de l'atemptat. Maleïts radicals karkun, va remugar la Raxa, mentre s'assegurava que ja no podia fer res per al venusianà. No era el primer cop que feien explotar una partícula de matèria negra en un lloc concorregut. El forat negre resultant deixava el no-res al seu voltant. Un no-res d'espant i desolació en nom del fanatisme. La Raxa es va ficar el llibre amb compte a la bossa i se'n va anar cap a la plaça per a ajudar en allò que pogués.

OBJECTIUS DE LA MISSIÓ

1. Identificar i incorporar la inclusió i la no discriminació davant la diversitat humana de qualsevol mena.
2. Percebre i interpretar críticament les imatges, les pràctiques i les justificacions que s'utilitzen per a donar suport a la discriminació.
3. Facilitar la reflexió sobre la diversitat, no com a font de problemes i conflictes, sinó com un fet al llarg de l'existència de la humanitat i una garantia per a la llibertat individual que tothom ha de tenir.
4. Comprendre que la diversitat humana representa la capacitat de l'ésser humà per a sobreviure i adaptar-se al medi. Només hi ha una raça: la humana.
5. Ser conscients de les discriminacions envers les minories, no sols enfocades com a problemes culturals, sinó socials i econòmics.

PARÀMETRES DE LA MISSIÓ

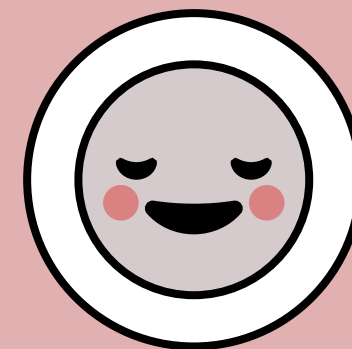
Com tots els anys, l'escola acull la final de partits de pilota supersònica entre equips d'estudiants. I, com tots els anys, fixar-ne les regles comporta llargs i tediosos dies de videoconferències galàctiques, ateses les grans diferències que hi ha entre els/les jugadors/es. Allò que sembla perfecte als kronosians, com ara permetre placatges a terra, als ceresians els sembla una animalada. I allò que als venusians els resulta més senzill, com ara utilitzar la seva capacitat d'elevació, als kronosians els sembla una ofensa. Després tenim els habitants del sistema Alba Centauri, el sistema de visió dels quals és nul a causa de la proximitat del seu sol. O el cas del Yim, que es desplaça amb monopatí. Cal cercar solucions, doncs, perquè el partit sigui just, amb respecte a la diversitat dels seus components. No tinc ni idea de com ho fem, però acabem establint unes regles que aconsegueixen equilibrar les diverses capacitats. Però els problemes no s'acaben aquí. Com a director de l'escola he de garantir que els meus hostes se sentin còmodes i solucionar el tema dels dormitoris i dels serveis. Hi ha comunitats que no tenen el gènere definit, com en el cas de la Yera, que no em va acabar d'aclarir quines preferències amoroses té, tot i que no se separa del Yim. I després tenim els kronosians, que, tot i la seva enorme mida, són molt pudorosos i separen clarament els espais femenins i els masculins. Total, que ja fa temps vaig decidir habilitar diverses carpes amb separacions, on de manera natural cada grup cerqués aixopluc. Finalment, el partit sol sortir bé i el cert és que la diversitat dels nostres convidats i convidades fa que ens ho passem bé.

Aprofitant que s'acosta el partit, li demanaré a la Raxa que ens parli de la diversitat humana. El trimestre passat va fer un treball esplèndid, basat en uns textos incunables. Darrerament la veig una mica retirada i crec que una mica de protagonisme li anirà bé.

DIRECCIÓ DE LA MISSIÓ

El Yim es farà càrrec de la classe.

Aprofitant la trobada que es produirà en breu al voltant del partit de pilota, aprofundirà en el concepte de diversitat humana, que pot ajudar a entendre la convivència a partir del respecte a les identitats de les comunitats.

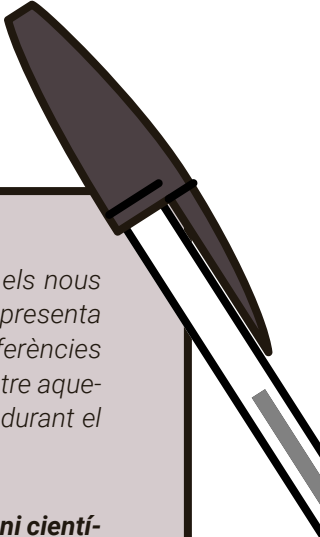

IDEES PER A REFLEXIONAR

La Raxa es va situar molt seriosa davant del grup i va obrir el llibre de text per la pàgina de l'evolució humana. El Polak s'hi va acostar amb curiositat i, instintivament, hi va atansar les mans per a agafar el llibre, però la Raxa fa fer un salt enrere, es va col·locar fora de l'abast del sorprès Polak i el va amenaçar amb un gest de cap, mentre li engegava: «Ni t'acostis. No saps com és de difícil aconseguir aquest tresor». El Polak va tornar al seu seient mentre encongia les espatlles en senyal de resignació. Coneixia prou la seva companya per a saber que no estava fent broma. Potser més tard el deixaria fer un cop d'ull a les pàgines del llibre. Havia sentit alguna cosa sobre l'existència d'aquells suports del coneixement, com també havia sentit a parlar dels pergamins o de la pedra Rosetta, però pensava que només en quedava algun als museus. De tota manera la classe d'avui versaria sobre la diversitat humana i aquest era un tema que òbviament li interessava. Des del fons de la sala, el director Belmor els observava divertit.

La Raxa va començar explicant: —Quan parlem de diversitat humana, estem utilitzant un concepte que ens permet designar la varietat que hi ha dins l'espècie o raça humana; és a dir, l'*Homo sapiens*. Fa molt de temps, compartíem el planeta Terra amb altres espècies d'homínids. Totes eren astutes, enginyoses i excel·lents caçadores, com l'home de Neandertal i l'home de Flores, però només l'*Homo sapiens* va aconseguir sobreviure. La ciència ens explica que això va ser possible gràcies a la major habilitat de l'espècie humana per a planificar, comunicar-se i transmetre idees.

Tot i que és normal al planeta Terra sentir la paraula raça per a referir-se a persones de diferent color de pell, altres trets o fins i tot distintes cultures..., en el cas de l'ésser humà (*Homo sapiens*), els científics i les científiques consideren que pel que fa als éssers humans, biogenèticament, les «raçes» no existeixen; es tracta només d'interpretacions socials. L'opinió majoritària és, per tant, que és inadequat l'ús del terme raça per a referir-se a cadascun dels diversos o diferents grups humans i es considera apropiat utilitzar el terme ètnia o població. És a partir dels anys cinquanta i seixanta del segle XX que el terme «raça» es comença a qüestionar amb

el descobriment de la genètica humana i els nous corrents antropològics. La diversitat que presenta l'espècie humana és el resultat de les diferències genètiques i les diferències ambientals i entre aquelles i els esdeveniments que s'han produït durant el desenvolupament i l'evolució històrics.

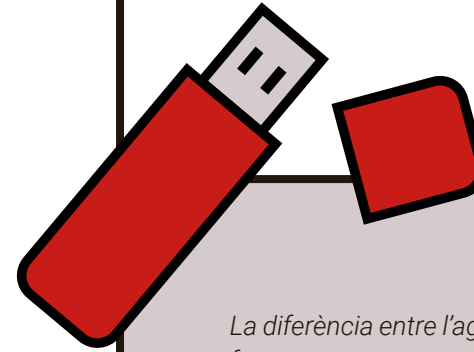
«Les races no existeixen ni biològicament ni científica. Atès el seu origen comú, els homes pertanyen a un mateix repertori genètic. Les variacions que hi podem constatar no són el resultat de gens diferents. Si es tracta de «raçes», hi ha una sola «raça»: la humana.»

José Marín González, doctor en Antropología de la Universidad La Sorbonne de París.

La concepció que establia races en l'ésser humà arrenca amb les pretensions de ser una visió científica, del segle XVIII, quan Linnaeus (*Tractat de les races humanes*, 1770) va traçar la primera classificació de les espècies vives, dins la qual va posar l'home i la dona. Dins de les varietats o races de l'home, va fer una divisió quàdruple: blancs europeus, negres africans, grocs asiàtics i pells roges americans. Hi ha una altra sèrie de classificacions, a partir del segle XIX, que van ampliant algun tipus més de races principals i les relacionen amb els continents. A partir d'aquí hi va haver una gran quantitat de classificacions, que han estat molt discutides, que se solen anomenar locals, i que poden incloure 18, 20, 36 i fins 60 tipus diferents.

A més a més, es té la idea que les races, distribuïdes geogràficament pel planeta, constitueixen tipus molt nets (classificació dels 4 colors i continents): els blancs, a Europa; els grocs, a Àsia; els rogenys, a les Amèriques, i els negres, a l'Àfrica. Tot amb tot, aquesta és una generalització una mica matussera. Aquesta teoria va ser qüestionada i anul·lada a principis del segle XX per un antropòleg anomenat Franz Boas, que va realitzar investigacions i va estudiar unes colònies d'emigrants polonesos assentats als Estats Units que s'havien casat entre ells i que, per això, havien viscut aïllats en l'aspecte de l'intercanvi genètic amb la població nord-americana, per bé que s'hi havien integrat en llocs de treball comuns i en la cultura nord-americana mitjana. Doncs bé, resultava que els índexs cefàlics (amplada i longitud del crani) dels fills de la generació que hi havia emigrat ja no coincidien amb els índexs dels seus pares, sinó que tendien a igualar-se amb l'índex mitjà de la població nord-americana. Això posava de manifest la importància decisiva del medi ambient i de la cultura. En conseqüència, un suport que semblava ferm per a definir què era un tipus racial s'esvania.

A partir dels anys cinquanta del segle XX, amb el desenvolupament de la genètica i de la biologia molecular, es va imposant una concepció més darwiniana; és a dir, una concepció evolutiva de l'espècie o raça humana. El concepte de races es va deixant de banda. Si hi ha una variació genètica és perquè la població s'adapta, per la selecció natural, a les condicions del medi; s'adapta també, com veurem, a la mateixa cultura que es va desenvolupant. Fa uns 10.000 anys, quan es va descobrir l'agricultura, hi va haver migracions des de l'Orient Mitjà i des de l'est d'Europa que es van estendre per tot Europa, van portar amb elles la agricultura, i van substituir el sistema tradicional de vida dels europeus del final del Paleolític, que eren recol·lectors i caçadors. En aquest moment hi ha un retrocés dels boscos europeus i una reducció de la caça major, que va acabar desapareixent (la fauna que trobem encara a determinats llocs d'Àfrica, la sabana i els boscos tropicals era normal a l'Europa del final del Paleolític). Aquesta pèrdua d'aliment es va haver de resoldre amb un major consum de cereals i vegetals; per a això va caldre passar de la recol·lecció al conreu; és a dir, a l'agricultura. Llavors va baixar el consum de proteïnes procedents de la carn de caça, que assegurava un aportament de vitamina D, important per a certs processos del metabolisme del calci i de la producció de proteïnes. En compensació, per a generar aquesta vitamina D, calia rebre una dosi més gran de raigs ultraviolats procedents del sol, que sintetitzessin la vitamina D.

La diferència entre l'agricultor africà i l'europèu rau en el fet que, a mesura que avancem cap a l'hemisferi nord, la radiació solar és menor. L'africà, fins i tot menjant menys proteïnes, té assegurada la producció de vitamina D, induïda per la poderosa acció dels raigs ultraviolats a la pell. Mentre que el nord europeu, que rep poc sol, ha adaptat altres mecanismes que li asseguren aquesta provisió de vitamina D. La diferència climàtica, en combinació amb la revolució agrícola, explicaria la pigmentació diferent de la pell. El mecanisme d'adaptació va afavorir unes pells més clares a l'hemisferi nord, que captaran una més gran quantitat de raigs solars (una de les qualitats de la pell negra és que es defensa prou bé dels raigs solars).

Com a conclusió, la incessant migració en tot el món i al llarg de la història humana, unida a l'ambient i a la cultura, han forjat les diferències fisiològiques en l'ésser humà. La diversitat és un tret característic de les societats del passat i de la societat actual. Si bé aquest concepte de diversitat humana ens remet en primer terme a la diversitat cultural, d'origen, de llengües i de religions, també abraça altres aspectes, com ara la diversitat funcional, l'edat, el gènere o l'orientació sexual. Com veiem, la nostra diversitat no és deu sols a moviments migratoris, sinó a la mateixa llibertat per a definir-nos i construir en cadascun de nosaltres una identitat personal.

PREGUNTES PER A PENSAR

La Raxa va acabar la seva explicació amb un sospir prolongat i va tornar a desar el llibre amb cura dins la bossa, per a indicar que podien preguntar... a discreció, va assenyalar. I es va fer un profund silenci a la sala, que va provocar la sensació d'un núvol de neutrogen condensat. El director Belmor va sortir en la seva ajuda:

—Belmor.

Com sabeu, aviat se celebrarà el partit de pilota galàctica i la regla número u es que està absolutament prohibida la discriminació per qualsevol causa. I la dos és que està absolutament prohibit fer sentir fora de lloc a qualsevol visitant. Raxa, ens pots explicar per què discriminem i quines conseqüències té en el nostre món?

—Raxa.

Com he estat explicant, la discriminació consisteix a tractar una persona o grup de manera diferent i perjudicial. Això es pot deure a diversos motius o excuses: trets físics, sexe, gènere, idees, lloc de procedència, capacitats, religió o cultura, condició sexual, classe social o recursos, edat, malaltia, etc. Les causes que n'hem documentat sobre la Terra i que ens permeten explicar per què es produeix la discriminació són diverses. Algunes es deuen a:

- La situació econòmica o social pot ser la causant de conductes discriminatòries, sigui per una mala situació econòmica i la idea d'haver de compartir els recursos existents, sigui perquè directament es fomenta que les persones creguin que han de competir pels recursos i serveis de la nostra societat.
- La ideologia és una de les principals causes que es duguin a terme comportaments discriminatoris envers determinats grups humans.
- La por a la diferència pot fer que pobles sencers es mobilitzin de manera discriminatòria contra algunes persones.
- El comportament submís i imitatiu pot provocar que algunes persones no disposin de prou capacitat crítica i simplement es deixin portar pels altres.
- La influència del grup també fa que moltes persones vegin com a normals els comportaments discriminatoris.
- La necessitat o l'interès pot fer que es manifestin conductes discriminatòries envers individus o col·lectius considerats inferiors.

La discriminació fa que la persona que n'és víctima pateixi una sèrie

de conseqüències. Des del punt de vista psicològic, la persona pot experimentar ansietat, depressió, sentiments de soledat (aïllament), culpa i pèrdua d'autoestima (en creure que els qui la discriminen poden tenir raó), però també hi ha conseqüències socials com ara dificultats per a trobar feina, abandonament prematur de l'escola i fins i tot el risc de patir violència física o verbal; és el cas de la violència de gènere o de l'assetjament escolar (bullying).

Pertànyer a un grup que està mal considerat pot tenir una gran repercussió sobre les persones. Poden arribar a dubtar de la seva pròpia vàlua i pot ser que fins i tot hagin estat educats des de la infantesa en els mateixos estereotips que altres persones utilitzen per a discriminar-los. Malgrat això, moltes persones que pertanyen a aquests col·lectius tenen una autoestima tan alta com qualsevol altra persona i la via per a això és la presa de consciència de la discriminació que cadascú de nosaltres viu o viurà en el futur, i la implicació en la lluita per la igualtat i el canvi. Es tracta de lluitar activament per la igualtat de drets. El dolor causat per la vivència de discriminació no produeix sempre conseqüències negatives, sinó tot al contrari, una bona imatge d'un mateix i el desig i la necessitat d'actuar per a canviar el món.

Tot i les lliçons apreses després de la Segona Guerra Mundial, una nova forma de racisme s'ha instal·lat al món. És allò que els sociòlegs i les sociòlogues han denominat «nou racisme», basat tant en causes econòmiques com ideològiques. Aquest nou discurs admet que tots els éssers humans som iguals, però no tenim els mateixos drets. Idees com el xoc de civilitzacions, la pèrdua d'identitat dels pobles, la classificació entre immigrants legals i il·legals, la creació d'estereotips sobre la perillositat dels refugiats o la utilització econòmica de les persones.... formen part d'aquest nou racisme.

La Yina va aixecar la mà i va preguntar

—Yina.

Però, llavors, per què va sorgir el racisme?

—Raxa.

Per a justificar la injustícia. Potser saber-ho ens ajudi a contrarestar-los i a defensar els drets humans els segles que estan per venir.

SABIES QUE...

Els governs fan una crida a la població i als representants polítics perquè abordin els problemes de violència i discriminació. L'augment del racisme, la xenofòbia, la violència de gènere, la intolerància religiosa i la violència que es dona en molts centres escolars són indicadors preocupants de possibles ruptures socials i vulnerabilitat de drets fonamentals.

Malauradament, avui estem cansats de veure en els mitjans de comunicació o les xarxes socials casos violents de racisme, prejudicis i estereotips envers diversos col·lectius, ja siguin estrangers, homosexuals o tinguin qualsevol altra condició que sigui diferent a la d'un mateix.

La segregació de la gent en grups socials mai no podrà invocar raons genètiques (races) per a legitimar-se, com ja hem vist. El recompte de les diferències genètiques que suposadament divideixen l'espècie humana en races és només una construcció social o una excusa per a diferenciar éssers humans. Probablement perquè al llarg de la història i fins als nostres dies ha estat més fàcil justificar la desigualtat de drets i d'oportunitats.

Per bé que les teories sobre les diverses races humanes no s'aguanten des dels plantejaments científics actuals, als terrícoles ens continua costant enterrar vells hàbits i prejudicis. La gent continua identificant races, i fins i tot els documents o les lleis que tracten de combatre la desigualtat associada a la diversitat continuen parlant de races i de grups racials. Continuem dividint la raça humana en altres races, perquè com més diferents ens considerem més fàcil serà que ens rebutgem. El llenguatge és molt important i diu molt de com ens identifiquem i reconeixem els uns i els altres i el lloc que ens donem a nosaltres mateixos i a les altres persones.

L'actitud racista en el nostre món és tan antiga com la percepció de la diferència, probablement una cosa pròpia de la major part de les societats humanes, en la mesura que l'estranger, aquell que és diferent, que té un aspecte diferent sol ser mirat amb desconfiança, o se'l sol catalogar dins d'algun apartat com a estrany o rar... No obstant això, aquesta actitud tan antiga, en els temps moderns, no només no ha decaïgut, sinó que ha cobrat un gran auge en períodes recents de la nostra història, i sembla fins i tot que ha ressorgit en els nostres dies.

Sembla que la por a l'escassetat de recursos i també el discurs basat a culpar dels nostres problemes altres persones i/o grups ens porta a generar diferències i a justificar la discriminació dels «altres». Així, el discurs utilitzat per a justificar qualsevol tipus de discriminació cultural, la xenofòbia, el masclisme, l'homofòbia... es fonamenta a crear categories i atribuir-los estereotips i prejudicis, com es feia abans amb la diferència de la raça, i la atribució de races superiors o inferiors. L'extrem d'aquestes conductes i discursos és el discurs de l'odi.

En aquest moment, i havent comprès allò que ja ha passat en altres moments de la història del segle XX (l'extermini nazi, amb 15 milions d'éssers humans assassinats), és important que identifiquem la manera com es construeix el discurs de l'odi i com es duu a terme, tant en les nostres relacions directes com a través de les xarxes socials. En paraules de Van Dijk: «... tot i que el discurs pugui semblar només 'paraules', el text i allò que diem i sentim compleixen un paper vital en la reproducció del racisme contemporani. Especialment en les societats de la informació contemporànies, el discurs s'allotja al cor del racisme».

CONCEPTES IMPORTANTS

Discurs.

Enunciat o conjunt d'enunciats amb què s'expressa, per escrit o de paraula, un pensament, raonament, sentiment o desig.

Exclusió social.

Manca de participació de grups de la població en la vida social, econòmica i cultural de la societat, deguda a la mancança de drets, recursos i capacitats bàsiques (accés a la legalitat, al mercat laboral, a l'educació, a les tecnologies de la informació, als sistemes de salut i protecció social), factors que fan possible una participació social plena. L'exclusió social és un concepte clau en el context de la Unió Europea per a abordar les situacions de pobresa, vulnerabilitat i marginació de parts de la seva població.

Identitat cultural.

Aquesta es confon sovint amb la nacionalitat, la religió o les tradicions, sense tenir en compte altres variables. Naixem en un context determinat, amb una llengua impregnada d'idees, de llegats del passat i de valors que ens transmeten una visió del món. També here-tem maneres de comportar-nos, d'organitzar l'espai, de valorar el temps, gustos alimentaris, música, paisatges que aniran construint el nostre univers mental. Tots aquest elements constituïran la nostra cultura essencial; és a dir, el domini de codis comuns que permeten entendre el món i construir la nostra personalitat (Todorov, 2008).

Integració.

Es produeix quan es conserva la identitat cultural i els costums i se cerquen i valoren les relacions positives. Per a assolir la veritable integració s'han de donar moltes circumstàncies, però és imprescindible la igualtat de drets, la superació d'estereotips i prejudicis i el contacte mutu i permanent...

Marginació.

Es produeix quan ni es conserva la identitat cultural i els costums ni s'afavoreixen les relacions positives. Es produeix un deteriorament de la personalitat tant pel que fa a l'individu com al grup. Rebuig a la cultura del grup majoritari (valors, institucions...) i, per la seva part, el grup majoritari aïlla i discrimina.

Racisme.

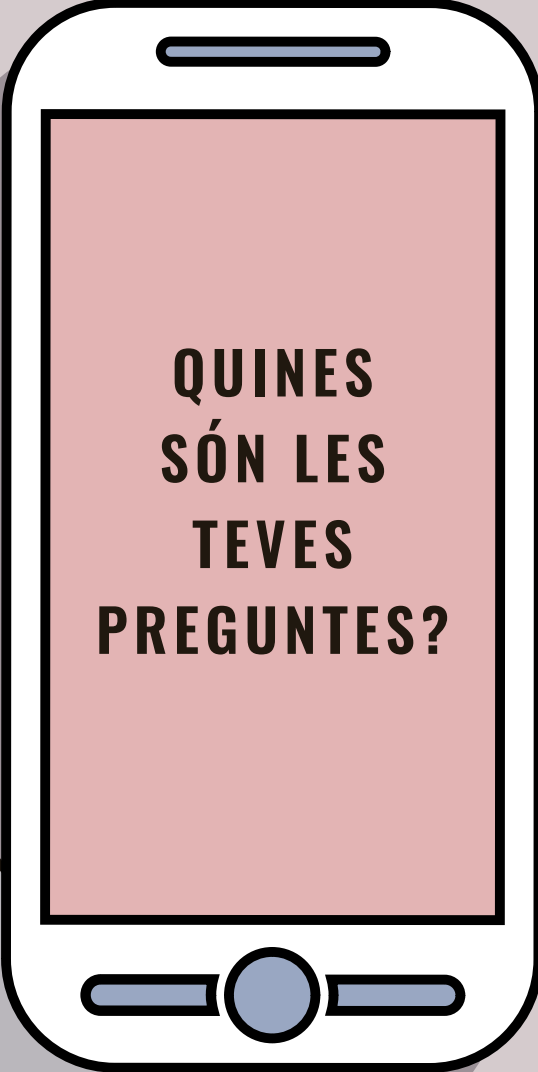
Es defineix el racisme com la doctrina que estableix una jerarquia entre les diverses races o grups nacionals, i defensa la superioritat d'un d'ells envers el altres. També designa el conjunt de reaccions individuals o col·lectives que, conscientment o inconscient, s'ajusten a aquesta doctrina. Entre d'altres definicions, trobem: «Comportament social, i les idees i institucions sociopolítiques que li donen suport, que consisteix a classificar les persones o els grups sobre la base de diferències reals o imaginàries i que s'associen -al seu torn- a comportaments (reals o imaginaris). El seu objectiu és justificar una jerarquia entre els grups que ens permeti acceptar privilegis d'unes persones sobre d'altres. Aquest mecanisme té el poder de fer recaure la culpa del desavantatge en la víctima» (Grupo Inter, 2007).

Xenofòbia.

El term xenofòbia prové del concepte grec compost per xéno«estranger» i phóbos«por». La xenofòbia, per tant, fa referència a l'odi, el recel, l'hostilitat i el rebuig cap als estrangers. La paraula també se sol utilitzar de manera estesa amb al fòbia cap als grups ètnics diferents o cap a les persones la fesomia social, cultural i política de les quals es desconeix.

Radicalisme.

Manera extrema de tractar els afers. Manera de ser i de pensar que no admet termes mitjans, poc flexible i tolerant.

**QUINES
SÓN LES
TEVES
PREGUNTES?**

· Creus que és possible que els éssers humans puguin superar les seves diferències i conviure sense prejudicis?

· Com ens poden ajudar les xarxes socials o Internet a superar els prejudicis contra els altres grups de població?

· Has comprovat la presència de missatges racistes o d'odi i intolerància a les xarxes? Què has pensat i què has sentit?

· Creus que la gent de la teva edat té més prejudicis o rebuig a les persones d'un altre color, religió, procedència... que les persones grans?

· En algun moment t'has sentit discriminat a les xarxes o hi has rebut missatges de rebuig o 'odi? Com has actuat?

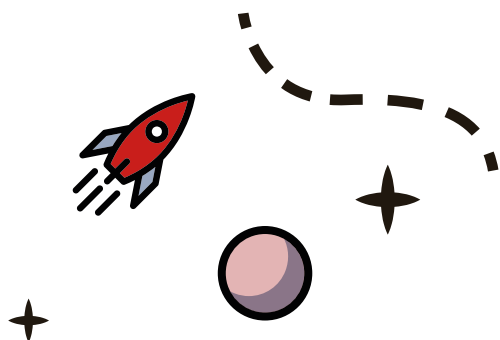
· Sabies que els discursos d'odi o menyspreu cap a les dones són dels més presents a les xarxes socials?

· Hi has detectat missatges extrems? Com t'has sentit? Saps què fer?

· Coneixes les sancions que hi ha a les nostres lleis contra les persones que llancen missatges d'odi a Internet?

· Quin codi ètic o normes creus que hi hauria d'haver a Internet per a evitar la discriminació o la violència?

I SI INTERNET FOS UNA GALÀXIA DE PLANETES ...

«Som molt més forts quan ens donem la mà i no quan ens ataquem, quan celebrem la nostra diversitat [...] i plegats enderroquem els poderosos murs de la injustícia».

Cynthia McKinney,
política i activista nord-americana.

VALORS A TREBALLAR

IGUALTAT I NO DISCRIMINACIÓ

IDENTITAT PRÒPIA EN UN MÓN DIVERS I
CANVIANT

INTERCULTURALITAT

LLIBERTAT EN TOTES LES SEVES
FORMES, DE PENSAMENT, D'IDENTITAT

DILEMA. La Confederació (el govern de tots els mons) defensa la llibertat d'expressió a través de les xarxes socials sempre que no impliqui una ofensa contra la dignitat o una manifestació d'odi o de violència. No obstant això, un grup anomenat Corsari està fent una campanya contra un dels pobles del planeta Iris; s'escuda que les seves manifestacions expressen la defensa dels seus valors culturals. Tot i que els habitants esmentats no ofenen ningú amb les seves expressions i no vulneren drets, estan sent permanentment ridiculitzats i presentats com una cultura inferior que cal anorrear.

Quins drets creiem que han de prevaler?

Com podem trobar la fórmula perquè ningú no se senti amenaçat a les xarxes?

PER A SABER-NE MÉS...

NACIONS UNIDES

<http://www.ohchr.org/SP/AboutUs/Pages/RacialDiscrimination.aspx>

AMNISTIA INTERNACIONAL

<https://www.es.amnesty.org/>

MOVIMENT CONTRA LA INTOLERÀNCIA

<http://www.movimientocontralaintolerancia.com/html/admin/verNoticia.asp?cod=1905&esBusq=True>

FUNDACIÓ SECRETARIAT GITANO

<https://www.gitanos.org/>

CAMPANYES CONTRA EL RACISME

<https://www.vice.com/es/article/jovenes-negros-espanoles-discriminacion-testimonios>

http://elpais.com/elpais/2017/01/02/videos/1483375090_149359.html

<http://lapreguntadesamuel.com/>

FEDERACIÓ LGTBI

<http://www.felgtb.org/>

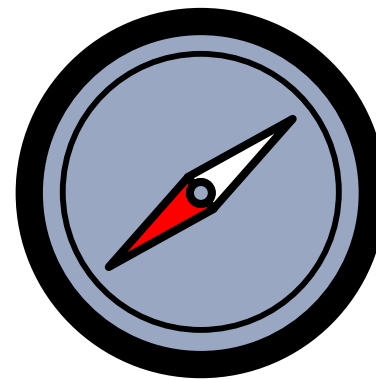
LLISTAT D'ORGANITZACIONS FEMINISTES A ESCALA INTERNACIONAL I NACIONAL

<http://www.fuhem.es/ecosocial/noticias.aspx?v=9537&n=0>

AULA INTERCULTURAL FeSP-UGT

<http://aulaintercultural.org/2014/10/27/campana-stop-racismo/>

<http://www.educandoenigualdad.com/2017/03/08/8-de-marzo-jovenes-contral-machismo/>

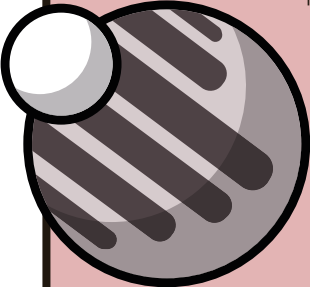

PER A CONTINUAR REFLEXIONANT EN GRUP. QUADERN DE BITÀCOLA

ACTIVITAT 1

Imaginant el futur...

ORIENTACIÓ DE L'ACTIVITAT

Imaginem-nos que som part de la missió enviada per la Terra al planeta Pròxima B. La doctora Emma ha estat fent un diari per a explicar l'origen del nostre món i com és als descendents dels participants en la primera missió per a trobar un planeta on la població humana es pogués refugiar davant dels canvis previstos en la nostra estrella.

Recordem que han passat 100 anys i que, tot i que és poc temps per a l'evolució, les condicions de llum, l'alimentació, la gravetat, la temperatura, la qualitat de l'aire... han canviat en aquest grup humà que està aïllat.

Com els explicaríem que som de la mateixa espècie i que necessitem la seva ajuda i comprensió per al trasllat que els propers anys es produirà, amb l'evacuació de la població del planeta Terra?

Metodologia. Grupal.

Temps. 30 minuts.

Material necessari. Bolígrafs i paper.

Desenvolupament de l'activitat.

- 1.** Per a pensar en grup... En grups de 5 o 6 companys i companyes intentem elaborar tres peticions a la població del planeta Pròxima B per a convèncer-la que no som diferents i que les diferències físiques o culturals que puguem tenir uns i altres no seran cap obstacle per a la convivència futura.
- 2.** Fem una representació als altres grups de la classe i veiem les coincidències, o no, que s'hi han produït.
- 3.** Pluja d'idees. Ens imaginem com serem en el futur, com evolucionarem i com ens pot afectar l'ús de les noves tecnologies en aquesta evolució.

ACTIVITAT 2

Ells i elles van dir...

Arreu del món centenars d'organitzacions han engegat nombroses campanyes de conscienciació i han fet altres esforços per a combatre el racisme, la xenofòbia i altres conductes discriminatòries que responen a una intolerància col·lectiva cap a allò que sembla diferent, però que, com hem vist, no ho és. Tot i això, el camí per recórrer encara és llarg i, per a demostrar-ho, n'hi ha prou amb una ullada al món

de l'esport, de la música i fins i tot la tecnologia. Per això és molt important que persones de tot el món uneixin els seus esforços per a condemnar el racisme a través de les pràctiques quotidianes, però

també compartint aquesta lluita a través de les xarxes socials a fi de promoure el respecte a la diversitat i generar una millor convivència en les seves comunitats.

A continuació, trobaràs una llista de frases que segurament et poden ajudar a difondre el missatge contra el racisme.

ORIENTACIÓ DE L'ACTIVITAT

Objectius.

1. **Ajudar a generar consciència crítica davant del racisme i de qualsevol forma de discriminació.**

2. **Fomentar una conducta activa contra el racisme i la discriminació.**

Metodologia. Individual i grupal.

Temps. 30 minuts.

Material necessari. Fotocòpia amb frases presentades i accés a Internet.

Desenvolupament de l'activitat.

1. Per a pensar individualment...

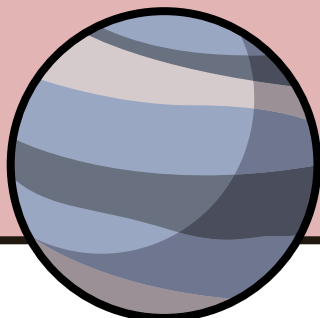
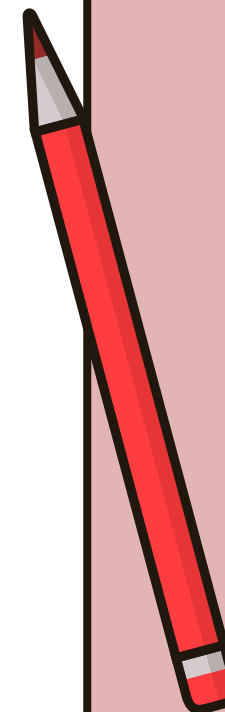
Cadascú llegeix les frases i tria aquella amb què se sent més identificat o identificada.

En un moment posterior a la dinàmica, una opció és aconseguir informació sobre la persona a qui s'atribueix la frase, si no la coneixem.

2. Per a pensar en grup...

En grups de 5 o 6 companys i companyes expliquem quina frase hem triat i tractem de dissenyar una acció en grup a les xarxes socials que englobi aquelles frases elegides per cadascun o cadascuna dels membres del grup.

3. **Fem una presentació als altres grups de la classe i veiem les coincidències, o no, que s'hi han produït.**

1. «La nostra veritable nacionalitat és la humanitat». HERBERT GEORGE WELLS

2. «El prejudici és fill de la ignorància». WILLIAM HAZLITT

3. «La pau no és sols l'absència de la guerra; mentre hi hagi pobresa, racisme, discriminació i exclusió difícilment podrem aconseguir un món de pau». RIGOBERTA MENCHÚ

4. «Per a combatre l'antisemitisme no cal ser jueu, com tampoc per a lluitar contra el racisme no cal ser negre. Malauradament, a vegades sembla que per a combatre la discriminació de la dona calgui ser dona». SOLEDAD GALLEGO-DÍAZ

5. «Noves generacions creixeran amb el verí que els adults no tenen el valor d'eliminar». MARIAN W. EDELMAN

6. «L'odi a les races és més aviat l'abandonament de la natura humana». ORSON WELLES

7. «La guerra continuarà existint mentre el color de la pell sigui més important que el dels ulls». BOB DYLAN

8.«Només hi ha una raça -la raça humana- i tots en som membres». MARGARET ATWOOD

9. «Ningú no neix odiant una altra persona pel seu color de pell, el seu origen o la seva religió». NELSON MANDELA

10.«D'identitats culturals, n'hi ha moltes, però l'única identitat civilitzada que compta de debò es la identitat humana». Allò que ens fa humans és el tracte humà». FERNANDO SAVATER

ACTIVITAT 3

Stop racisme

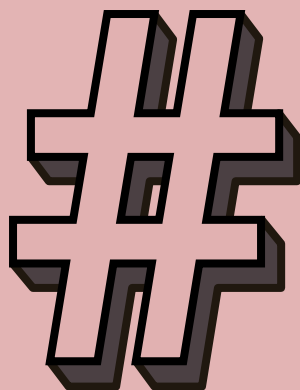
ORIENTACIÓ DE L'ACTIVITAT

Amb l'spot **#esRacismo #arrazakeriada #aixòés-racisme**, la Federació SOS Racisme llança una campanya de sensibilització per a denunciar la situació

de racisme que pateixen moltes persones que viuen al nostre país i fer una crida a la ciutadania per a implicar-se en la seva eradicació.

El primer producte d'aquesta campanya és un experiment social en què a través de càmera oculta es mostren les reaccions reals de persones anònimes davant d'un fet racista. La gravació es va fer el 14 de febrer de 2017 a Barcelona i hi van participar 40 persones anònimament. Per a crear la situació de referència van intervenir les actrius Meritxell Martínez Bellafont y Adeline Flaun, simulant una discriminació islamòfoba; en paral·lel, i un cop finalitzada l'escena, un grup d'activistes de l'associació desvelaven l'artificialitat del fet explicant l'objectiu de l'spot a les persones que havien viscut el fet discriminatori.

El plantejament d'aquesta acció és tractar de posar imatges a una realitat que SOS Racisme porta anys denunciant: que moltes persones pateixen agressions i discriminacions en el seu dia a dia i que això afecta tothom, com persones veïnes que en som i destaca que «quan es coneixen episodis de racisme, la societat s'alarmava per les agressions, però no para esment en el paper de les persones que en són testimoni; per això, vam voler posar l'accent en la necessitat de no callar davant del racisme».

Objectius.

1. **Ajudar a generar consciència crítica davant del racisme i de qualsevol forma de discriminació.**
2. **Fomentar una conducta activa contra el racisme i la discriminació.**

Metodologia. Grupal.

Temps. 40 minuts.

Material necessari. Pantalla i accés a Internet.

Desenvolupament de l'activitat.

1. Visualitzem l'spot que podem trobar a l'enllaç <https://sosracismo.eu/spot-esracismo/>

2. Per a pensar en grup...

En grups de 5 o 6 companys i companyes exposem què ens ha semblat el vídeo i què ens ha cridat més l'atenció o ens ha colpit més.

Contestem en grup, i recollim l'experiència de cada participant, a les preguntes següents:

Hem observat escenes de rebuig envers alguna persona o grup? Com ens hi hem sentit?

Hem viscut situacions de rebuig nosaltres mateixos o semblants a les que hi hem vist? Si hi haguessis estat, què hauries fet?

Com creiem que sent la protagonista?

Creiem que aquestes campanyes o spots ajuden a sensibilitzar i a denunciar situacions de discriminació?

3. **Fem una presentació als altres grups de la classe** i veiem les coincidències, o no, que s'hi han produït.

ACTIVITAT 4

Reflexionam sobre la igualtat

ORIENTACIÓ DE L'ACTIVITAT

La generació del discurs o racisme institucional, adreçat a justificar i legitimar la discriminació de grups o col·lectius, ha provocat que el concepte d'igualtat s'hagi vist minvat, per tal com no ha estat assumit i entès com un tot, sinó com una cosa a atènyer des de diverses realitats i amb marcats límits depenent del col·lectiu de pertinença (dones, persones immigrants, persones amb discapacitat, gent gran...). D'altra banda, ens refugiem en ocasions en 'la nostra cultura' per a disculpar certes actituds o per a crear escuts defensius. No hem de confondre situacions d'exclusió social o econòmica amb valors culturals.

Objectius.

1. Identificar les imatges i discursos que s'utilitzen per a justificar qualsevol forma de discriminació.
2. Desenvolupar la capacitat crítica per a analitzar les causes i les conseqüències que el racisme i la discriminació tenen per a les persones i els grups i per a la societat.

Metodologia. Grupal.

Temps. 40 minuts.

Material necessari. Equips informàtics i accés a Internet.

Desenvolupament de l'activitat.

1. Presentem una vinyeta d'El Roto publicada el 2007, al començament dels primers problemes de la crisi econòmica (pèrdues d'ocupació, retallades en els recursos i els serveis...) i una sèrie de preguntes per a poder analitzar això i treballar-hi en grup.

Quan va començar la crisi econòmica i d'ocupació, es va començar a expressar amb més força que els immigrants se n'havien d'anar al seu país. Tant se valia el temps que portessin vivint a Espanya. Davant d'aquest discurs de rebuig, El Roto va publicar la vinyeta següent.

2. Per a pensar en grup...

En grups de 5 o 6 companys i companyes tractem de respondre les preguntes i recollim les opinions de tots els participants.

Preguntes per a la reflexió:

Quins efectes pot causar aquesta visió d'utilitat o d'ús pel que fa a cada persona i al col·lectiu immigrant?

Creieu que la crisi econòmica ha contribuït a un rebuig més gran de la població immigrant? Per què?

Podeu recollir 5 exemples d'opinions, afirmacions o judicis sobre els migrants i els refugiats, ja sigui als mitjans de comunicació, en el vostre entorn immediat o basats en les vostres pròpies opinions?

Creieu que és fàcil per a una persona o família assentada tornar a emigrar?

3. Fem una presentació als altres grups de la classe i veiem les coincidències, o no, que s'hi han produït.

ACTIVITAT 5

El món a l'inrevés

ORIENTACIÓ DE L'ACTIVITAT

A molts països engarjolen homes i dones homosexuals, bisexuals, transgènere o intersexuals en aplicació de lleis que penalitzen la seva orientació sexual o la seva identitat de gènere i converteixen un petó en un delict. Se'ls persegueix i discrimina, o se'ls considera malalts que cal guarir. Moltes organitzacions de drets humans treballen pels drets del col·lectiu LGBTI, que en moltes parts del món no és respectat:

- Se'ls nega el gaudi en condicions d'igualtat del seu dret a la vida, a la llibertat i a la integritat física.
- Se'ls priva de drets fonamentals com la llibertat d'associació i la d'expressió.
- Se'ls retallen els drets a la vida privada, al treball, a l'educació i a l'atenció mèdica.

Al voltant de 80 països tipifiquen com a il·legals les relacions consentides entre persones del mateix sexe, i la gran majoria (36 a Àfrica; 19 a Àsia, 9 a Oceania, 8 al Carib, i 2 a Centre i Sud-amèrica) les castiguen amb **penes de presó**.

A més a més, hi ha països on l'homosexualitat no està penada legalment, però on les persones LGBTI pateixen diàriament discriminació i crims d'odi. El discurs homofòbic fomenta un **clima d'intolerància i discriminació** contra homes i dones homosexuals, bisexuals, transgènere i intersexuals, i fins i tot esperona la violència contra aquestes persones.

Objectiu.
Comprendre els mecanismes que faciliten qualsevol forma de discriminació i identificar els col·lectius que la pateixen als nostres dies.

Metodologia. Individual.

Temps. 30 minuts.

Material necessari. Qüestionaris..

Desenvolupament de l'activitat.

A l'alumnat se li passarà un qüestionari. Des de la perspectiva d'una persona heterosexual, el qüestionari no té sentit (i d'això s'adonaran els nois i les noies). Els podem preguntar com s'han sentit davant del qüestionari. Després els demanarem que canviïn la paraula HETEROSEXUAL per HOMOSEXUAL i veuran que totes les preguntes que formen el qüestionari passen a tenir sentit. Per acabar, s'obrirà un petit debat sobre per què pensen que molts joves homosexuals passen per les situacions que es descriuen al qüestionari i, en canvi, un heterosexual, no.

Suggeriments per al formador/la formadora: aquesta enquesta no pretén ser-ho en realitat, no requereix comprovar-ne les respostes; només pretén sorprendre l'adolescent que, sovint, viu al món dominant per fet que tot és blanc o és negre, sense deixar lloc a d'altres colors o matisos.

Enllaç a la dinàmica elaborada per educadiversa.org:
http://www.educadiversa.org/index.php?option=com_content&view=article&id=89&Itemid=103

QÜESTIONARI DEL MÓN A L'INREVÉS

Quan vas descobrir la teva heterosexualitat?

- De bon principi
- A l'adolescència
- No fa gaire
- Encara m'ho estic plantejant

T'has sentit discriminat/da alguna vegada per ser heterosexual?

- Alguna vegada
- Sí, contínuament
- No
- No, perquè me n'amago

Et va costar gaire acceptar allò que ets?

- Sí; encara em costa
- Una mica
- De fet, hi estic encantat

Quantes vegades has anat a un/a psicòleg/psicòloga perquè t'ajudi a acceptar-te o et faci deixar de ser heterosexual?

- Moltes
- Estic en tractament
- Tinc por que ni ell/a m'entengui
- No, no hi he anat per aquest «problema»

Coneixes altres casos, de similars?

- Sí
- No
- No t'ho sé dir. La gent no en parla, d'aquestes coses

Els hi penses dir, als teus pares?

- Sí, suposo, i crec que ho entendran; són molt oberts
- No; mai no els explicaria una cosa així
- Crec que els costaria molt d'acceptar; la seva educació és molt tradicional
- Ja ho he fet

Què sents quan sents l'expressió «heterosexual de merda» o contínues bromes i acudits gratuïts als respecte?

- Em dol i m'estimaria més desaparèixer
- Mentre no m'ho diguin a mi...
- És que, realment, els heterosexuals som així
- Jo em defenso obertament i defenso els qui són com jo

I els teus amics?

- Sí, suposo i crec que ho entendran, ja que alguns també són heterosexuals
- No; mai no els explicaria una cosa així
- Suposo que els costarà d'acceptar-ho
- Ja ho he compartit amb ells